

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 647/2025-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou Mgr. Alexandrou Para, Gagarinova 10/A, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/203/2022 z 26. marca 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. júna 2024, ako aj jej doplnením doručeným ústavnému súdu v ten istý deň domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím najvyššieho súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje ho zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov konania.

II.

Skutkové východiská

2. Okresný súd Nové Zámky v poradí druhým rozsudkom z 8. januára 2021 zamietol sťažovateľovu žalobu o zaplatenie peňažnej sumy s príslušenstvom. Skutkový stav, z ktorého okresný súd vychádzal, spočíval v tom, že sťažovateľovi banka poskytla splátkový úver. Sumu zodpovedajúcu poskytnutému úveru sťažovateľ 17. februára 2016 previedol na bankový účet vedený na meno jeho sestry, ktorá bola manželkou žalovaného. Majiteľom účtu síce bola manželka žalovaného, ale išlo o jediný účet manželov a dispozičné oprávnenie k účtu mal i žalovaný, ktorý aj reálne vykonával výbery z tohto účtu a na uvedený účet mu chodila aj mzda. Žalovaný ako podnikateľ 16. februára

2016 uzavrel zmluvu o nájme nebytových priestorov na účel ich užívania ako reštaurácie a kancelárie. Manželstvo žalovaného bolo rozvedené rozsudkom z 26. februára 2018. Sťažovateľ vo februári 2018 požiadal o vrátenie poskytnutých prostriedkov, na čo mu žalovaný listom zo 7. marca 2018 oznámil, že si s ním žiadnu pôžičku nedohodol ani žiadnu pôžičku neprevzal. Podľa okresného súdu žalovaný musel mať vedomosť o pripísaní sumy na jediný účet manželov, pretože to zodpovedá elementárnej finančnej gramotnosti a opatrnosti, najmä za predpokladu, že s týmto účtom žalovaný reálne disponoval a plánoval rozbehnúť podnikanie. V konaní zostalo sporné, či medzi stranami došlo k uzavretiu zmluvy o pôžičke a s akým obsahom, resp. či na strane dlžníka vystupovala i sestra sťažovateľa (a zároveň vtedajšia manželka žalovaného) a či vznikol medzi vtedajšími manželmi voči sťažovateľovi záväzok solidárny.

3. Okresný súd v rozsudku konštatoval, že uplatnený nárok nie je nárokom z bezdôvodného obohatenia, pretože nebol naplnený žiaden zo zákonných dôvodov jeho vzniku. K záveru o bezdôvodnom obohatení vloženie peňažných prostriedkov sťažovateľom na účet žalovaného a jeho manželky nedospel ani odvolací súd v skoršom zrušujúcom uznesení, pretože podľa neho nebolo nesporne preukázané, k akej dohode týkajúcej sa peňazí, s akým obsahom a či vôbec došlo medzi stranami, keďže neexistovala o tom žiadna písomná dohoda. Pokiaľ by malo ísť o možnú pôžičku, okrem tvrdení strán sporu, ktoré boli diametrálne odlišné a protichodné, o pôžičke vypovedali iba svedkovia [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ], najmä však nebolo preukázané, že by sa suma, ktorú sťažovateľ poukázal na spoločný účet žalovaného a jeho vtedajšej manželky, dostala do dispozície žalovaného, resp. či ich z účtu vybral práve žalovaný a na aký účel ich použil. Keďže v tejto časti sťažovateľ dôkazné bremeno neunesol, okresný súd nemohol konštatovať, že by tu vznikla žalovanému povinnosť finančné prostriedky (či už ako pôžičku alebo bezdôvodné obohatenie) sťažovateľovi vrátiť.

4. Na odvolanie sťažovateľa Krajský súd v Nitre rozsudkom z 22. apríla 2022 prvoinštančný rozsudok potvrdil. Stotožnil sa so skutkovými závermi okresného súdu. Po právnej stránke na rozdiel od okresného súdu uzavrel, že medzi stranami sporu vznikol vzťah z bezdôvodného obohatenia, keďže žalovaný prijal 18. februára 2016 plnenie bez právneho dôvodu, teda bez preukázateľne uzavretej zmluvy o pôžičke, a dosiaľ ho sťažovateľovi nevrátil, čím mu vznikla zodpovednosť za záväzok z bezdôvodného obohatenia. Žalovaný ale v konaní vzniesol námietku premlčania uplatneného nároku. Za rozhodujúci moment pre začiatok plynutia premlčacej doby podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka treba považovať deň, keď sťažovateľ nadobudol vedomosť o rozsahu bezdôvodného obohatenia a osobe obohateného. Krajský súd bol toho názoru, že rozhodujúcim je deň, keď sťažovateľ poukázal žalovanému plnenie, resp. deň pripísania sumy na účet žalovaného, ktorý plnenie v deň jeho pripísania na účet prijal bezdôvodne. Týmto dňom bol 18. február 2016. Sťažovateľ bezpochyby k 18. februáru 2016 vedel, že sa žalovaný na jeho úkor bezdôvodne obohatil. Preto ak sťažovateľ predmetný nárok uplatnil na súde až žalobou 6. marca 2018, urobil tak po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej lehoty.

5. Sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, v ktorom podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) namietal, že sa krajský súd odchyľil od právneho názoru vysloveného v rozhodnutí sp. zn. 2Cz/35/77 zo 17. februára 1978, v ktorom bolo konštatované, že pre začiatok behu subjektívnej premlčacej doby na uplatnenie práva na vydanie neoprávnene získaného majetkového prospechu sa vyžaduje skutočná, a nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného

o tom, že na jeho úkor bol získaný majetkový prospech a o tom, kto ho získal. Krajský súd nesprávne určil začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby k momentu pripísania peňažnej čiastky na účet žalovaného 18. februára 2016, t. j. súbežne so začiatkom plynutia objektívnej premlčacej doby, bez skúmania skutočnej, nie predpokladanej vedomosti sťažovateľa, a to i napriek tomu, že v konaní bolo preukázané, že v čase poukázania peňažných prostriedkov na účet žalovaného bol sťažovateľ presvedčený, že uzatvoril ústnu zmluvu o pôžičke, ktorej cieľom bolo rozbehnutie podnikateľskej činnosti žalovaného. Subjektívna premlčacia doba začala plynúť sťažovateľovi až po tom, ako sa z písomnej odpovede žalovaného zo 7. marca 2018 dozvedel o popieraní uzatvorenia zmluvy o pôžičke.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol. Potvrdil, že z judikátu sp. zn. 2Cz/35/77 skutočne vyplýva, že pre začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby sa vyžaduje skutočná, a nie iba predpokladaná vedomosť oprávneného o tom, že na jeho úkor bolo získané bezdôvodné obohatenie, a o tom, kto ho získal. Touto vedomosťou sa však zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemyslí znalosť právnej kvalifikácie, ale iba skutkových okolností, z ktorých možno vyvodiť zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie. Začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby nemožno preto spájať až s vedomosťou sťažovateľa, že v konaní nepreukázal svoje tvrdenie o existencii zmluvy o pôžičke a že súd právne posúdil jeho nárok ako bezdôvodné obohatenie. V situácii, keď súdy nižších inštancií vyvodili, že sťažovateľ nepreukázal uzatvorenie zmluvy, nemôže jeho tvrdenie o poskytnutí peňažných prostriedkov žalovanému obstať ani pri posúdení začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby. Skutkové zistenie vedúce k záveru, že sťažovateľ žalovanému poskytol peňažné plnenie bez právneho dôvodu, logicky vzaté, neumožňuje než uzavrieť, že subjektívna premlčacia doba na uplatnenie práva sťažovateľa na vydanie bezdôvodného obohatenia začala plynúť v okamihu, keď (bez právneho dôvodu) previedol peniaze na účet žalovaného. Už vtedy, vychádzajúc z výsledkov vykonaného dokazovania, získal vedomosť, že žalovaný sa na jeho úkor obohatil. Rozsudok krajského súdu potom nie je v rozpore s rozhodnutím sp. zn. 2Cz/35/77, ktoré potvrdzuje správnosť záverov o relevancii skutočnej, nie predpokladanej vedomosti ukráteného (o vzniku bezdôvodného obohatenia a tom, kto ho získal), avšak práve vo vzťahu k okolnostiam skutkovým, z ktorých možno záver o vzniku bezdôvodného obohatenia bezpečne vyvodiť, nie k znalosti právnej kvalifikácie. Dovolanie sťažovateľa preto podľa § 447 písm. c) CSP nie je prípustné.

III.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ na prvom mieste namieta, že v druhom rozsudku okresný súd vylúčil zodpovednosť z bezdôvodného obohatenia a právne argumentoval nepreukázaním zmluvy o pôžičke. Argumentácia sťažovateľa v podanom odvolaní preto vôbec nesmerovala k nároku z titulu bezdôvodného obohatenia. Až následne krajský súd vec právne posúdil ako nárok z titulu bezdôvodného obohatenia, k čomu však nemal sťažovateľ možnosť zaujať žiadne stanovisko ešte pred vydaním druhého rozhodnutia krajského súdu.

8. V napadnutom uznesení najvyššieho súdu absentuje úvaha, prečo je právny názor krajského súdu v súlade s názorom uvádzaným v judikáte sp. zn. 2Cz/35/77 a prečo moment zaslania peňažných prostriedkov sťažovateľom na účet žalovaného je práve momentom začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby. V konaní pred okresným súdom bolo zistené, že v čase prevodu peňažných

prostriedkov bol sťažovateľ v presvedčení, že peniaze zasiela ako plnenie z ústnej zmluvy o pôžičke. O neexistencii zmluvy o pôžičke sa sťažovateľ dozvedel až 7. marca 2018, keď žalovaný výslovne poprel akýkoľvek záväzkový vzťah zo zmluvy o pôžičke.

9. Najvyšší súd nerozlíšil predpokladanú a skutočnú vedomosť sťažovateľa o vzniku nároku z bezdôvodného obohatenia a vychádzal z toho, kedy sa najskôr mohol sťažovateľ oboznámiť so vznikom nároku z titulu bezdôvodného obohatenia zo strany žalovaného. Najvyšší súd sa podľa sťažovateľa s najväčšou pravdepodobnosťou riadil rozhodnutím sp. zn. 1Cdo/67/2011, ktoré je skutkovo podobné právnej veci sťažovateľa, avšak nie totožné. Sťažovateľ nikdy nepovažoval za počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby moment, kedy sa zo strany súdu dozvedel o posudzovaní nároku nie z titulu zmluvy o pôžičke, ale z titulu bezdôvodného obohatenia. Právne posúdenie skutkového stavu je vždy úlohou súdu. Sťažovateľ však počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby viazal na list žalovaného zo 7. marca 2018.

10. Najvyšší súd sa vôbec nezaoberal otázkou, akým momentom začína plynúť subjektívna premlčacia doba v prípade, kedy je osoba v presvedčení, že poskytuje peňažné prostriedky na základe určitého zmluvného vzťahu, avšak následne sa preukáže, že tento zmluvný vzťah nevznikol. Z pohľadu sťažovateľa je veľmi prísne a formalistické, aby v takom prípade začala subjektívna premlčacia doba plynúť momentom zaslania peňazí na účet druhej zmluvnej strany, keďže prevod peňazí oprávnená osoba vykonáva v presvedčení existencie zmluvného vzťahu.

11. Sťažovateľ odkazuje na rozhodnutia ústavného súdu v spotrebiteľských veciach týkajúcich sa bezúročnosti úverového vzťahu (I. ÚS 51/2020, III. ÚS 43/2020, II. ÚS 502/2020). Ústavný súd vyslovil porušenie práv sťažovateľov rozhodnutiami najvyššieho súdu, ktorý vychádzal z názoru, že už v čase uzatvorenia úverovej zmluvy nadobudol spotrebiteľ (dlžník) vedomosť o plnení bez právneho dôvodu, následkom čoho od tohto momentu mu začala plynúť subjektívna premlčacia doba. Ústavný súd však konštatoval, že počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je nutné viazať na konkrétne skutkové okolnosti a skutočné nadobudnutie vedomosti spotrebiteľa o vzniku nároku z titulu bezdôvodného obohatenia, nie na moment nadobudnutia predpokladanej vedomosti. Hoci sťažovateľ nie je v právnom postavení spotrebiteľa, dôvodí, že na spomínaných nálezočoch ústavného súdu je viditeľné, ako nesprávne najvyšší súd posudzuje počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

12. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 48 ods. 1 ústavy sťažovateľ dôvodí, že v čase nápadu jeho dovolacej veci na najvyšší súd (30. septembra 2022) bol podľa v tom čase platného a účinného rozvrhu práce senát 7C zložený zo 4 členov, konkrétne z riadiaceho predsedu senátu JUDr. Šeba, predsedu senátu JUDr. Brňáka, predsedu senátu JUDr. Rumanu a členky senátu JUDr. Valentovej. Zároveň platilo pravidlo, podľa ktorého vo veciach, v ktorých bola spravodajkyňou JUDr. Valentová, rozhodoval senát v zložení JUDr. Šebo, predseda senátu, JUDr. Brňák, člen senátu, a JUDr. Valentová, člen senátu. Z neskorších zmien rozvrhu práce sťažovateľ zistil, že spravodajkyňou v jeho veci bola JUDr. Valentová.

13. S účinnosťou od 1. júla 2023 došlo k zmene zloženia senátu „7C“ tak, že jeho členmi zostali iba JUDr. Šebo, JUDr. Brňák a JUDr. Valentová. JUDr. Rumana sa stal riadiacim predsedom senátu „8C“. Podľa prechodných ustanovení k úpravám rozvrhu práce účinným od 1. júla 2023 občianskoprávne veci nevybavené do 30. júna 2023 prejednávajú a rozhodnú senáty súdneho oddelenia, v ktorom je s účinnosťou od 1. júla 2023 zaradený sudca pôsobiaci vo veci

ako spravodajca k 30. júnu 2023. Keďže spravodajkyňou vo veci sťažovateľa bola k 30. júnu 2023 JUDr. Valentová, mal o nej rozhodovať senát v zložení JUDr. Valentová, predsedníčka senátu, JUDr. Brňák, člen senátu, a JUDr. Šebo, člen senátu. Napriek tomu o dovolaní bolo rozhodnuté senátom, v ktorom namiesto JUDr. Šeba vystupoval JUDr. Rumana. Takéto zloženie senátu považuje sťažovateľ za nezákonné.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

IV.1 K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru:

14. Pokiaľ ide o sťažovateľovi kritiku, podľa ktorej nemal možnosť zaujať žiadne stanovisko k právnemu posúdeniu ním uplatneného práva ako vydania bezdôvodného obohatenia pred potvrdzujúcim rozsudkom krajského súdu, ústavný súd uvádza, že po obsahovej stránke ide o námietku znemožnenia uskutočňovania procesných práv sporovej strany (sťažovateľa) s vyústením do porušenía základného práva na súdnu ochranu i práva na spravodlivé súdne konanie. V takom prípade predstavuje dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP zákonom priznaný prostriedok nápravy sťažovateľom tvrdeného porušenía základného práva, resp. práva garantovaného dohovorum. Dovolací súd je však podľa § 440 CSP viazaný dovolacími dôvodmi, a keďže sťažovateľ svoje dovolanie nezaložil na § 420 písm. f) CSP, ale na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 CSP), najvyšší súd sa predmetnou námietkou meritórne zaoberať nemohol. Nemožno preto najvyššiemu súd vytknúť, že sa sťažovateľom tvrdeným porušením jeho procesného práva (vyjadriť sa k právnemu posúdeniu veci) nezaoberal, resp. že prípadné pochybenie krajského súdu nenapravil. Preto ústavný súd v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu najvyššieho súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Nemožno priznať úspech ani sťažovateľovej námietke, podľa ktorej najvyšší súd nedal odpoveď na otázku, prečo je právny názor krajského súdu v súlade s názorom uvádzaným v judikáte sp. zn. 2Cz/35/77 a prečo moment zaslania peňažných prostriedkov na účet žalovaného je práve momentom začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby. Najvyšší súd v bode 13 odôvodnenia svojho uznesenia nielen zrekapituloval podstatu právneho názoru formulovaného v rozhodnutí sp. zn. 2Cz/35/77, ale taktiež zrozumiteľne uviedol, že skutočnou vedomosťou o tom, že bolo získané bezdôvodné obohatenie, a o tom, kto ho získal, sa v zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemyslí znalosť právnej kvalifikácie, ale iba skutkových okolností, z ktorých možno vyvodit' zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie. V súvislosti s tým najvyšší súd vysvetlil (bod 12 posledná veta napadnutého uznesenia), že sťažovateľ neunesol dôkazné bremeno v otázke uzavretia zmluvy o pôžičke, bolo však preukázané poskytnutie finančných prostriedkov sťažovateľom žalovanému. Práve v tom spočívali skutkové okolnosti, ktorých poznanie sťažovateľom ako poskytovateľom peňažnej sumy malo za následok začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby. To napokon najvyšší súd zreteľne uviedol v bode 14 odôvodnenia svojho uznesenia, v ktorého poslednej vete znovu zopakoval dôraz na výsledky vykonaného dokazovania o podobe vedomostí sťažovateľa.

16. V kontexte záverov najvyššieho súdu odkázaných v predchádzajúcom bode ústavný súd uvádza, že sťažovateľova sťažnostná argumentácia opomína jednu z podstatných črt civilného sporového konania. Je ňou povinnosť konajúceho súdu vychádzať pri rozhodovaní iba z výsledkov dokazovania. Súd môže za skutkový základ svojho meritórneho rozhodnutia považovať len tie skutočnosti, ktoré z dôkazov obsiahnutých v súdnom spise vyplývajú. Na iné skutočnosti, akokoľvek by sa javili ako možné, reálne či pravdepodobné, prihliadať nemôže. Preto ak sťažovateľ dôvodí svojim presvedčením o vzťahu medzi ním a žalovaným ako o pôžičke, nejde o faktor, ktorý by pre závery všeobecných súdov o povahe právneho vzťahu oboch sporových strán mal byť rozhodujúci. Súd v sporovom konaní musí poskytovať spravodlivú ochranu obom stranám sporu, nielen jednej z nich. Premlčanie, a tým aj skutkový základ pre jeho právne posúdenie, cieľi aj na ochranu žalovaného, ktorý sa zodpovedajúcou námietkou môže brániť v záujme vlastnej právnej istoty. Ak teda súd posudzuje spornú otázku začiatku plynutia premlčacej doby, nemôže brať zreteľ len na subjektívne presvedčenie poskytovateľa peňažných prostriedkov (sťažovateľa) a opomenúť, čo si o predmetnej otázke myslí prijímateľ peňažnej sumy (žalovaný). Subjektívne predstavy žalobcu a žalovaného sporu musia byť objektivizované, pretože iba tak je zo strany nezávislého súdu možné garantovať spravodlivé usporiadanie sporného vzťahu oboch strán. Objektivizácia sa deje dokazovaním, v ktorom súd kriticky vyhodnocuje, ktoré tvrdenia, a prípadne aj subjektívne presvedčenia strán sporu, bude považovať za preukázané, v dôsledku čoho sa stanú súčasťou skutkového základu pre právne posúdenie.

17. Ústavný súd preto nespochybňuje, že sťažovateľ v okamihu poskytovania peňažných prostriedkov na účet svojej sestry mohol vychádzať z presvedčenia, že vzniká „pôžičkový“ právny vzťah. Takýto predpoklad sťažovateľa je však irelevantný, ak v rovnakom presvedčení poskytované peniaze neprijímal žalovaný. Dôkazný stav v preskúmanom civilnom spore však vykazoval práve nezhodu medzi žalujúcim sťažovateľom a žalovaným o povahe vzťahu, ktorý medzi nimi poukázaním prostriedkov vznikol. V danej situácii konajúcejmu okresnému súdu (neskôr i krajskému súdu) neostávalo iné, než skúmaním unesenia dôkazného bremena ustáliť, či sťažovateľ ako žalobca preukázal vznik pôžičky medzi ním a žalovaným. Z obsahu odôvodnenia rozsudku okresného súdu z 8. januára 2021 bez pochybností vyplýva, že sťažovateľ ako žalobca uzavretie zmluvy o pôžičke nepreukázal. Preto sťažovateľom tvrdené subjektívne presvedčenie v momente poskytnutia peňažných prostriedkov, že dochádza k vzniku zmluvy o pôžičke, zostalo neobjektivizované, a pre rozhodnutie v spore sa stalo irelevantným. Ústavný súd predostiera všetky tieto dôvody v záujme zdôraznenia ústavnej korektnosti prístupu najvyššieho súdu, ktorý, súc viazaný položenou dovolacou otázkou, dvakrát (bod 12 posledná veta a bod 14 posledné dve vety napadnutého uznesenia) zdôraznil nutnosť vychádzať zo skutkového základu majúceho oporu v dokazovaní vykonanom v základnom (nachádzacom) konaní. Nie je správnym argumentačné východisko sťažovateľa, ktorý za právnu premennú „skutočná vedomosť o vzniku nároku z bezdôvodného obohatenia“ dosadil svoje v sporovom konaní nepreukázané subjektívne presvedčenie. Kategórie skutočnej a predpokladanej vedomosti o vzniku bezdôvodného obohatenia v zmysle judikátu sp. zn. 2Cz/35/77 totiž vykazujú právny charakter. Preto je potrebné ich v každom konkrétnom sporovom konaní individualizovať v procese dokazovania, v ktorom primárne dôkazné bremeno znáša žalujúca strana. Sťažovateľ ako žalobca dôkazné bremeno o tom, že jeho skutočná vedomosť v okamihu poskytnutia peňažných prostriedkov zahŕňala vznik pôžičky medzi ním a žalovaným, neuniesol, čo viedlo krajský súd k záveru o premlčaní uplatneného práva.

Najvyšší súd potom ústavne udržateľným spôsobom uzavrel, že krajský súd sa neodchýlil od rozhodnutia sp. zn. 2Cz/35/77, v dôsledku čoho sťažovateľovo dovolanie odmietol ako neprípustné.

18. Bez významu je aj sťažovateľova kritika, podľa ktorej sa najvyšší súd vôbec nezaoberal otázkou, akým momentom začína plynúť subjektívna premlčacia doba v prípade, keď je osoba v presvedčení, že poskytuje peňažné prostriedky na základe určitého zmluvného vzťahu, avšak následne sa preukáže, že tento zmluvný vzťah nevznikol. Z rekapitulácie dovolania obsiahnutej v napadnutom uznesení najvyššieho súdu nevyplýva, že by dovolacia otázka bola sformulovaná práve takto, preto na ňu najvyšší súd viazaný dôvodmi dovolania (§ 440 CSP) ani nemohol odpovedať.

19. K ústavnej prejudikatúre uvedenej sťažovateľom ústavný súd uvádza, že vo veciach sp. zn. I. ÚS 51/2020, III. ÚS 43/2020 a sp. zn. II. ÚS 502/2020 tvorili predmet prieskumu rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorý odmietol dovolania pre absenciu rozdielnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Išlo o prípady bezdôvodného obohatenia spočívajúceho v zaplatení úrokov zo spotrebiteľských úverov, ktoré boli *ex lege* bezúročné. Spornou otázkou sa stala použiteľnosť „*nespotrebiteľskej*“ judikatúry dovolacieho súdu o začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Vyhovujúce nálezy ústavného súdu v uvedených konaniach boli založené na nedostatočnom vysporiadaní sa najvyššieho súdu s uvedenou spornou otázkou, nie na kategorickom postoji ústavného súdu k otázke, ktorý okamih je určujúcim pre začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby. Preto sťažovateľom uvedená prejudikatúra nemôže slúžiť ako základ pre úvahy o dôvodnosti ústavnej sťažnosti, ktoré by odôvodňovali prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

20. V časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) dospel ústavný súd k záveru, že prijatie ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie by nebolo spôsobilé viesť k vyhoveniu ústavnej sťažnosti v tejto časti. Preto ju bolo potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 1 ústavy:

21. Ústavný súd postupom podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde *in fine* ešte v štádiu predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti vyzval najvyšší súd na vyjadrenie sa ku skutočnosti, že členom dovolacieho senátu „7C“, ktorý rozhodoval o sťažovateľovom dovolaní, nebol JUDr. Šebo, ale JUDr. Rumana.

22. Najvyšší súd uvedenú zmenu odôvodnil odkazom na pravidlo rozvrhu práce, podľa ktorého pokiaľ zastúpenie v rámci toho istého súdneho oddelenia (širšieho súdneho oddelenia) nie je možné, realizuje sa zastúpenie predsedami senátov (sudcami) zastupujúceho súdneho oddelenia. Zastupujúcim senátom je senát s najbližším vyšším poradovým číslom. Uvedené pravidlá sa zároveň podľa rozvrhu práce použijú aj v prípade náhlej prekážky brániacej senátu, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť, vykonávať neodkladné úkony alebo neodkladne rozhodnúť vo veci po kratší čas ako 6 týždňov. V rozhodujúcom období bol riadiacim predsedom senátu s najbližším vyšším poradovým číslom („8C“) JUDr. Rumana. Z evidencie kancelárie najvyššieho súdu vyplýva, že v čase od 18. marca 2024 do 5. apríla 2024 bol JUDr. Šebo, riadiaci predseda a člen senátu „7C“,

dočasne pracovne neschopný, v dôsledku čoho došlo k naplneniu dôvodu jeho zastúpenia pri rozhodovaní pre náhlu prekážku riadiacim predsedom a členom zastupujúceho senátu „8C“ JUDr. Rumanom.

23. Sťažovateľ v reakcii na vysvetlenie najvyššieho súdu argumentoval, že v prípade rozhodovania o jeho dovolaní nebol naplnený dôvod na uplatnenie pravidla rozvrhu práce o zastupovaní v prípadoch potreby neodkladného rozhodovania, keďže rozhodovanie o dovolaní ako mimoriadnom opravnom prostriedku nie je neodkladným úkonom, resp. nevznikla potreba neodkladného rozhodovania. Sťažovateľovo dovolanie bolo najvyššiemu súdu predložené na rozhodnutie 30. septembra 2022 a rozhodované o ňom bolo 24. marca 2024, teda 6 dní po tom, ako sa JUDr. Šebo stal práceneschopným. Podľa sťažovateľa nič nebránilo najvyššiemu súdu v tom, aby o podanom dovolaní rozhodol pred 18. marcom 2024 v pôvodnom zložení senátu „7C“, alebo, pokiaľ mal najvyšší súd vopred vedomosť o ukončení dočasnej práceneschopnosti JUDr. Šeba, tak vyčkať s rozhodovaním o podanom dovolaní až do 5. apríla 2024 a rozhodnúť v pôvodnom zložení senátu bez potreby jeho zmeny, keďže pri rozhodovaní o podanom dovolaní podľa sťažovateľa nehrozili prietahy. Ak však najvyšší súd nemal vopred vedomosť o trvaní dočasnej práceneschopnosti JUDr. Šeba, potom nie je z vyjadrenia najvyššieho súdu zrejmé, prečo po 6 dňoch trvajúcej práceneschopnosti pristúpil k použitiu pravidla rozvrhu práce o zastupovaní pri potrebe neodkladného rozhodovania.

24. Sťažovateľ ešte doplnil odkaz na vec ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 311/2023, v ktorej sa rozhodovalo o prietahoch v trestnom dovolacom konaní a v ktorej najvyšší súd obhajoval vyčkávanie s rozhodnutím o dovolaní okrem iného čerpaním dovolenky na zotavenie členom dotknutého senátu zdôraznením, že rozhodovanie o dovolaní nemá neodkladnú povahu.

25. Ústavný súd je toho názoru, že vysvetlenie najvyššieho súdu je z pohľadu garancií rešpektu k základnému právu sťažovateľa zaručenému čl. 48 ods. 1 ústavy postačujúce a argumentácia sťažovateľa nie je spôsobilá ho vyvrátiť. Ani sťažovateľ nespochybňuje systém zastupovania členov dovolacích senátov najvyššieho súdu založený na nadväznosti poradia zastupovania podľa číselného označenia jednotlivých senátov, ktorý najvyšší súd objasnil a ktorý vyplýva aj z príslušných ustanovení rozvrhu práce. Spornou zostala iba otázka neodkladnosti, a teda otázka, či mal najvyšší súd po tom, keď sa JUDr. Šebo stal práceneschopným, čakať na jeho návrat, alebo mohol najvyšší súd rozhodovať využitím zastúpenia riadiaceho člena senátu.

26. Praktický prístup najvyššieho súdu, ktorý uprednostnil priechodnosť rozhodovania pred vyčkávaním na návrat riadiaceho predsedu senátu do práce, nesignalizuje podľa názoru ústavného súdu v okolnostiach sťažovateľovej dovolacej veci ústavne relevantné pochybnosti. Sťažovateľ v stanovisku k vyjadreniu najvyššieho súdu správne implicitne naznačil konflikt základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi. Najvyšší súd rozhodoval o dovolaní sťažovateľa po takmer roku a pol od jeho nápadu. Ide o dobu hraničnú z hľadiska rešpektu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Pritom nemožno opomínať ani praktické aspekty rozhodovania najvyššieho súdu, ktorý sa v predĺžujúcom stave právnej neistoty sťažovateľa a v procese prípravy predmetnej dovolacej veci na rozhodnutie ocitol pred náhlou prekážkou práceneschopnosti člena rozhodovacej formácie. Ak za týchto okolností považoval za naplnený dôvod neodkladnosti zakladajúci zastupovanie práceneschopného JUDr. Šeba a rozhodol o dovolaní pri plnom rešpekte

k ostatným pravidlám zastupovania podľa rozvrhu práce, vyváženie kolidujúcich základných práv je správne a ústavne korektné.

27. Napokon, aj vo veci ústavného súdu spomenutej sťažovateľom (III. ÚS 311/2023) sa síce najvyšší súd skutočne obhajoval absenciou neodkladnosti pri úvahách o zastupovaní v konaní o trestnom dovolaní, ústavný súd však túto jeho argumentáciu v bode 16 nálezu č. k. III. ÚS 311/2023-35 zo 7. septembra 2023 neakceptoval (tolerované boli iba prekážky súvisiace s pandemickými opatreniami – bod 17) a vyslovil porušenie základného práva tamajšieho sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Azda aj na základe záverov tohto nálezu ústavného súdu potom najvyšší súd o niekoľko mesiacov o civilnom dovolaní súčasného sťažovateľa rozhodol v senáte, v ktorom bol práceneschopný člen senátu zastúpený, aby zabezpečil súlad svojho postupu v dovolacom konaní s požiadavkami základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

28. Z uvedených dôvodov ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v časti namietajúcej porušenie základného práva nebyť odňatý zákonnému sudcovi uznesením najvyššieho súdu nezistil signály porušenia sťažovateľom označeného práva, ktoré by odôvodňovali prijatie ústavnej sťažnosti v tejto časti na ďalšie konanie. Naopak, vykonaný predbežný prieskum vylučuje eventualitu vyhovenia aj v tejto časti ústavnej sťažnosti. Preto bolo potrebné ju odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

29. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch formulovaných v sťažnostnom petite (zrušenie napadnutého rozhodnutia, vrátenie veci na ďalšie konanie, náhrada trov právneho zastúpenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2025

Robert Šorl
predseda senátu